Н. М. Бондаренко,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри статистики обліку та економічної інформатики,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Дніпро*

ORCID ID: 0000-0003-4733-8159

А. Г. Байєр,

магістрант, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Дніпро

ORCID ID: 0000-0001-7798-8561

DOI: 10.32702/2306-6806.2020.3.115

ВПЛИВ ЗМІН ВАЛЮТНИХ КУРСІВ НА ФІНАНСОВУ ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

N. Bondarenko,

*PhD in Economics, Associate Professor, Assistant Professor, Department of Accounting
Statistics and Economic Informatics, Oles Honchar Dnipro National University, Dnipro*

ORCID ID: 0000-0003-4733-8159

A. Baiier,

Master student, Oles Honchar Dnipro National University, Dnipro

ORCID ID: 0000-0001-7798-8561

IMPACT OF FOREIGN EXCHANGE RATE RATES ON THE FINANCIAL STATEMENTS OF THE ENTERPRISE

Під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності, а, зокрема, експортно-імпортних операцій, кожне підприємство постає перед необхідністю відображення в обліку курсових різниць, що виникають у результаті незбігів курсів валют на дату здійснення господарської операції та фактичного перерахування коштів.

Наразі задля укріплення позицій України на світовому ринку існує необхідність застосування міжнародних стандартів обліку та складання фінансової звітності, задля однорідності інформації котра надається для потенціальних інвесторів українськими підприємствами та іншими закордонними суб'єктами господарювання. Такий крок надасть змогу користувачам інформації зіставити показники звітності вітчизняних підприємств з іншими компаніями, незалежно від того, резидентом якої країни вони є і на якій території здійснюють господарську діяльність.

Метою статті є дослідження впливу змін валютних курсів на облікове відображення інформації та її узагальнення у фінансовій звітності підприємства.

У статті досліджено порядок відображення курсових різниць в обліку та включення інформації щодо курсових різниць до фінансової звітності. Встановлено, що визначення курсових різниць у бухгалтерському обліку має суттєвий вплив на фінансовий результат підприємства, адже неправильний їх розрахунок може призвести до завищення або заниження доходів (витрат). У результаті дослідження запропоновано додати додаткові статті в розділі 5 Приміток до річної фінансової звітності з метою наповнення інформації, що надається її користувачам.

In carrying out foreign economic activities, and in particular export-import operations, each enterprise is confronted with the need to reflect in the accounting for exchange differences resulting from the mismatch of exchange rates at the date of the economic transaction and the actual transfer of funds. Given the correct choice of the method of accounting for exchange differences, such accounting will ensure accurate determination of gains or losses from fluctuations in exchange rates, and will help in making sound management decisions on the choice of methods to reduce the impact of exchange differences on accounting data and financial statements.

Currently, in order to strengthen Ukraine's position in the world market and attract more foreign companies to international cooperation, there is a need to apply international accounting standards and financial reporting, for the sake of uniformity and transparency of information provided to potential investors by Ukrainian enterprises and other foreign entities. This step will allow users of information to compare the performance of domestic companies with other companies, regardless of the resident of which country they are and in what territory they do business, which will increase confidence in the information presented in the financial statements.

The purpose of the article is to investigate the effect of changes in exchange rates on the accounting information and its generalization in the financial statements of the enterprise.

The article examines the procedure for reflecting exchange differences in accounting and the inclusion of information on exchange differences in the financial statements. It is established that the determination of exchange differences in accounting has a significant impact on the financial result of the enterprise, because incorrect calculation of them can lead to overestimation or understatement of income (expenses), which in turn, entails penalties as a result of incorrect reporting. As a result of the study, it is proposed to add additional articles in Section 5 of the Notes to the Annual Financial Statements in order to supplement the information provided to its users.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, курсові різниці, фінансова звітність, валютний курс, облік.

Keywords: foreign economic activity, exchange differences, financial statements, exchange rate, accounting.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У сучасних умовах глобалізації для будь-якої країни головним показником покращення економічної ситуації є рівень розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Особливістю такої діяльності є необхідність проведення розрахунків з постачальниками та покупцями в іноземних валютах.

Невід'ємною частиною обліку зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання є курсові різниці, що є наслідком нестабільного положення національної валюти відносно іноземних валют, позитивних або негативних явищ у країні. На будь-якому підприємстві облік курсових різниць має забезпечувати надання користувачам достовірної інформації щодо їх впливу на фінансові результати діяльності підприємства та на показники фінансової звітності в цілому.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблема управління валютним курсом є актуальною для багатьох суспільств, оскільки його кількісний рівень та динаміка впливає на всі економічні процеси в країні.

Питання, пов'язані із обліком впливу змін валютних курсів на фінансову звітність уже багато років ґрунтовно розглядаються у працях як зарубіжних науковців і практиків так і вітчизняних вчених. Зокрема цьому питанню присвячені роботи таких зарубіжних вчених: Р. Алібера, С. Стікнея, Ф. Чоя, Дж. Флавера, Л. Лоренса, Г. Мюллера, К. Ноубса, Р. Паркера. Дослідженням проблем обліку операцій в іноземній валюті присвячені праці ряду вітчизняних науковців — Ф. Бутинця, С. Голуб, Т. Демчук, І. Жиглей, О. Колеснікової, Р. Циган.

Проте, незважаючи на багатоаспектність проведених досліджень, питання правильності обліку та впливу зміни курсу валют на статті фінансової звітності сьогодні залишаються актуальними.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Економічне зростання країни значною мірою залежить від ефективного використання міжнародного науково-технічного потенціалу та розподілу праці, особливо в сучасних умовах глобалізації світового господарства, економічної інтеграції та міжнародного поділу праці. Налагодження зв'язків у міжнародній спільноті стимулює підприємство до створення стійких торгівельних зв'язків. Нині жодна держава не зможе стимулювати ріст економіки без зовнішньоекономічних відносин.

За останні три роки починаючи з 2016 року по 2018 рік, експортна вартість товарів України за усіма товарними групами з усіма країнами збільшується, що свідчить про позитивні зрушення в системі зовнішньоекономічних відносин. Так, у 2016 році вона становила 36364040 тис. дол., у 2017 році 43230181 тис. дол., а у 2018 році вже 47328951 тис. дол. Така тенденція могла бути досягнута завдяки

підписанню нових зовнішньоекономічних контрактів, покращенню якості товарів, що постачаються за межі України.

За наведеними аналітичними даними ми можемо спостерігати ріст вартості імпорتنих товарів у країні. Так, у 2016 році імпортна вартість товарів становила 38869503 тис. дол., у 2017 р. — 49537383 тис. дол., у 2018 р. — 56875461 тис. дол. Така тенденція є негативною, оскільки країна мала від'ємне сальдо і протягом трьох років воно тільки зросло. Від'ємне сальдо сприяє девальвації валюти, що спричиняє зниження купівельної спроможності громадян України, втрату довіри до національної валюти, втрату репутації країни на світовому ринку та інші негативні наслідки. Порівняльна характеристика обсягів експорту та імпорту в Україні за 2016—2018 роки наведена на рисунку 1.

За даними рисунка 1 ми можемо спостерігати активізацію зовнішньої торгівлі в Україні протягом 2017—2018 рр.

Невід'ємною частиною здійснення зовнішньоекономічних операцій є курсові різниці, які виникають у результаті перебігу часу відносно дати здійснення операції. Так чи інакше курсові різниці мають вплив на визначення результатів діяльності підприємства та на формування показників його фінансової звітності. Залежно від того, яке облікове відображення обрав для себе суб'єкт господарювання — за вимогами НП(С)БО чи за вимог МСФЗ, суб'єкт обирає подальше визначення в облікових даних курсових різниць [2].

Існує багато варіацій визначення поняття курсових різниць у законодавстві та в науковій літературі. Поняття курсових різниць, що надаються в П(С)БО 21 "Вплив змін валютних курсів" та МСБО 21 "Вплив змін валютних курсів" дуже схожі за змістом, але мають деяку розбіжність. Порівняння визначень терміну "курсів різниці" наведено в таблиці 1.

Рис. 1. Обсяг експортних та імпорتنих операцій в Україні в 2016—2018 рр.

Джерело: складено авторами на підставі [1].

Таблиця 1. Визначення поняття "курсові різниці" в різних джерелах

Документ	Визначення
П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» [3]	Курсова різниця - різниця оцінок однакової кількості одиниць іноземної валюти за різних валютних курсів
МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів» [4]	Курсові різниці – це різниці, які є наслідком переведення визначеної кількості одиниць однієї валюти в іншу валюту за різними валютними курсами
Т.П. Демчук [5]	«Валютні різниці» - різниці, виражені в національній грошовій одиниці, що виникають внаслідок коливань валютних курсів по операціях підприємств з іноземною валютою
В.В. Сопко [6, с. 232]	Курсова різниця являє собою різницю між оцінкою в українській валюті активів і пасивів, вартість яких виражена в іноземній валюті, котра обчислена з використанням курсу Національного банку України на дату проведення розрахунків або на дату складання бухгалтерської звітності за звітний період, та оцінкою в українській валюті цих активів і пасивів виходячи з курсу Національного банку України на дату відображення їх у бухгалтерському обліку у звітному періоді, або на дату складання бухгалтерської звітності за попередній період для цілей бухгалтерського обліку

Надане твердження Т.П. Демчуком не має значущих розбіжностей із законодавчою базою України, та не надає необхідного роз'яснення сутності поняття курсових різниць.

На нашу думку, визначення валютних різниць, наведене В.В. Сопко є найдоцільнішим та економічно змістовним, оскільки в ньому наводяться базові правила розрахунку курсових різниць. Однак визначення наведені законодавством також мають місце бути, оскільки вони лаконічно та змістовно розкривають суть досліджуваного поняття.

Слід визначити, що попри схожість тлумачення поняття "курсові різниці" в П(С)БО та МСБО, в МСБО 21 виділено три види валют: функціональну, іноземну, валюту подання.

Функціональна валюту визначено як валюту основного економічного середовища, у якому суб'єкт господарювання провадить свою діяльність, тобто валюту, в якій підприємство отримує та витрачає кошти. Таку валюту підприємство може використовувати для спрощення обліку міжнародних операцій.

Під час обрання функціональної валюти слід врахувати валюту, що впливає на ціну товарів або послуг; звернути увагу на валюту акціонерного фінансування (якщо така є); валюта, що впливає на головні витрати підприємства під час виготовлення продукції, придбання товарів, чи надання послуг.

Тоді як валюта подання — це валюта, обрана підприємством, у якій складається та подається фінансова звітність. Відповідно до МСФЗ функціональна валюта не обов'язково повинна бути валютою подання.

Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та звітності дають підприємствам більший спектр альтернатив щодо вибору валюти подання звітності та порядку надання інформації щодо курсових різниць у фінансовій звітності, що обумовлює використання принципу суттєвості, але, з іншого боку, збільшується відповідальність за доречність та повноту відображення інформації, тоді як за національними стандартами чітко визначені способи відображення інформації про курсові різниці у фінансовій звітності.

Основні ознаки, що визначають характеристики курсових різниць:

— виражена в іноземній валюті вартість рахунків бухгалтерського обліку;

— вимоги законодавства щодо перерахунку цих рахунків в національну валюту;

— зміна курсу валют на різні дати протягом періоду часу, що призводить до зміни вартостей рахунків.

Кожне підприємство для себе визначає способи ведення обліку, методологію, строки складання звітності та відповідні рішення наводить у обліковій політиці підприємства. У разі, якщо підприємство активно реалізує зовнішньоекономічну діяльність, йому необхідно окремим розділом виділяти методологію відображення в обліку курсових різниць.

У процесі визначення курсових різниць законодавство вимагає використовувати лише офіційний курс Національного банку України встановлений на початок дня здійснення операції, який можна знайти на офіційних порталах НБУ.

В обліку різниці, що виникають протягом звітного періоду, наводяться за кожною операцією і входять до складу доходів та витрат залежно від коливань курсів валюти. Цей метод передбачений у П(С)БО, але він не стосується чистих інвестицій у зарубіжні господарські одиниці. За цим методом величина різниць впливає на прибутки поточного звітного періоду.

Залежно від діяльності, в ході якої виникають валютні курсові різниці, їх поділяють на:

1) операційні — курсові різниці виникають з активами та зобов'язаннями підприємства, пов'язаними з операційною діяльністю;

2) неопераційні — виникають з активами та зобов'язаннями підприємства в інвалюті, пов'язаними з інвестиційною та фінансовою діяльністю.

Методика визначення курсових різниць наведено на рисунку 2.

Особливості обліку операцій в іноземній валюті також безпосередньо залежать від того, з якою статтею балансу маємо справу: монетарною чи немонетарною (рис. 3).

Спільною рисою у П(С)БО 21 та МСБО 21 є те, що обидва стандарти вимагають розділяти монетарні і немонетарні статті для відображення змін курсів. Також у міжнародній практиці статті капіталу визнають немонетарними статтями, та перерахунок їх здійснюється лише за історичним курсом валюти на дату відображення в балансі.

В обліку курсових різниць по монетарних статтях в іноземній валюті важливо також розуміти, коли вини-

Рис. 2. Методика визначення курсових різниць

Джерело: складено авторами на підставі [3].

кає позитивна (тобто, коли має місце дохід), а коли — від'ємна (втрати) курсова різниця. Відображення валютних курсових різниць по монетарних статтях балансу в бухгалтерському обліку наведено на рисунку 4.

Якщо необхідно перерахувати статті балансу для складання звіту у валюті подання, спочатку треба визначити чи є ця стаття монетарною чи ні.

Під час перерахунку монетарних статей необхідно користуватися курсом визначеним на дату балансу. Що стосується немонетарних статей, існують статті визначені за історичною та справедливою вартістю. Вони перераховуються за курсом, наведеним на дату визнання їх вартості.

Курсові різниці від провадження інвестиційної та фінансової діяльності відносяться, як правило, до складу інших доходів або витрат.

До сукупного доходу входять курсові різниці від перерахунку дебіторської заборгованості, яка не буде погашена в майбутньому та різниці від переоцінки основних засобів.

У випадку, якщо курсові різниці з'являються в момент формування статутного капіталу після перерахунку зобов'язань засновників, такі різниці відображаються у складі додаткового капіталу та не включаються у сукупний дохід.

Фінансова звітність повинна надавати найширшу та найпотрібнішу інформацію користувачам цієї інформації, на основі якої в майбутньому приймаються управлінські рішення. Звітність надає змогу проаналізувати фінансове становище підприємства за деякий період часу, передбачити майбутні зміни на підприємстві у зв'язку з плином економічних явищ в країні. Надана

Рис. 3. Класифікація статей балансу

Джерело: складено авторами на підставі [3].

інформація дозволяє прийняти управлінські рішення з оптимізації витрат підприємства.

Інформація щодо статей фінансової звітності підприємства поза межами України наводиться відповідно до валюти звітності до фінансової звітності підприємства після перерахунку монетарних і немонетарних статей (крім статей власного капіталу) господарської одиниці за межами України за курсом визначеним на кінець дня дати балансу.

Інформацію про відображення курсових різниць у Звіті про фінансові результати наведено на рисунку 5.

Також інформацію щодо валютних курсових різниць, необхідно наводити у Звіті про власний капітал, відпові-

Рис. 4. Відображення курсових різниць по монетарних статтях на дату балансу

Джерело: узагальнено авторами.

Рис. 5. Відображення курсових різниць у Звіті про фінансові результати

Джерело: побудовано авторами на підставі [7].

дно різниці, які є складовою власного капіталу наводяться у додатковій статті Звіту 4113 "Накопичені курсові різниці". У рядку 4240 "Внески до капіталу" та рядку 4245 "Погашення заборгованості з капіталу" відображають курсові різниці, що викликали зміни в зобов'язаннях засновників під час формування статутного капіталу.

Таблиця 2. Оновлена таблиця 5 Приміток до річної фінансової звітності

Найменування показника	Код рядка	Доходи	Витрати
1	2	3	4
А. Інші операційні доходи і витрати	440		
Операційна оренда активів			
Операційна курсова різниця	450		
Реалізація інших оборотних активів	460		
Штрафи, пені, неустойки	470		
Утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення	480		
Інші операційні доходи і витрати	490		
у тому числі:	491	X	
відрахування до резерву сумнівних боргів			
непродуктивні витрати і втрати	492	X	
Б. Доходи і втрати від участі в капіталі за інвестиціями в:	500		
асоційовані підприємства			
дочірні підприємства	510		
спільну діяльність	520		
В. Інші фінансові доходи і витрати	530		X
Дивіденди			
Проценти	540	X	
Фінансова оренда активів	550		
Інші фінансові доходи і витрати	560		
Г. Інші доходи і витрати	570		
Реалізація фінансових інвестицій			
Доходи від об'єднання підприємств	580		
Результат оцінки корисності	590		
Неопераційна курсова різниця	600		
у тому числі:			
курсів різниці від інвестиційної діяльності	601		
курсів різниці від фінансової діяльності	602		
Безоплатно одержані активи	610		X
Списання необоротних активів	620	X	
Інші доходи і витрати	630		

Джерело: складено авторами на підставі [8].

Також відомості про операційні і неопераційні курсові різниці наводяться у складі Приміток до річної фінансової звітності за формою № 5 у розділі 5 "Доходи і витрати" у рядку 450 "Операційна курсова різниця" та рядку 600 "Неопераційна курсова різниця". На нашу думку, інформацію наведено у Примітках недостатньо

для користувачів облікової інформації. Оскільки інформація наведена лише двома рядками, існує необхідність додати додаткові статті до рядку 600 з наведенням інформації щодо джерел походження курсових різниць від неопераційної діяльності, що надасть можливість ширше розглянути вплив валютних різниць на статті фінансової звітності підприємства. Так, у додатковому рядку 601 "Курсові різниці від інвестиційної діяльності" у графі 3 "Доходи" пропонуємо надавати інформацію щодо проведення перерахунку монетарних статей, в яких наводилась інформація щодо інвестиційної діяльності підприємства, котра була відображена за кредитом рахунку 744 "Дохід від неопераційної курсової різниці". Втрати від таких курсових різниць, котрі відображені за субрахунком 974 "Втрати від неопераційних курсових різниць", пропонуємо наводити в цьому ж рядку але у графі 4 "Витрати". Відповідно, частину курсових різниць, які виникають від провадження фінансової діяльності, пропонуємо наводити у додатковому рядку 602 "Курсові різниці від фінансової діяльності".

Проект таблиці 5 "Доходи та витрати" Приміток до річної фінансової звітності наведено в таблиці 2.

Узагальнююче вищевикладене, можна зробити висновок, що курсові різниці є наслідком зміни валютних курсів. Визначення курсових різниць у бухгалтерському обліку має суттєвий вплив на фінансовий результат підприємства, адже неправильний їх розрахунок може призвести до завищення або заниження доходів (витрат).

Оскільки в умовах сучасної України співвідношення національної валюти до іноземної постійно коливається, постає питання зменшення ризиків пов'язаних зі зміною курсів та зменшення незапланованих витрат.

Розмір курсових різниць, задля зменшення їх впливу, можна звести до мінімуму за умови

відмови від довготривалих валютних контрактів, які стимулюють виникнення курсових різниць. Також під час укладання зовнішньоекономічних договорів необхідно вказувати валютні та цінові застереження, які є надійними прийомами для мінімізування ризиків.

Ще одним заходом зменшення ризиків, за можливостей підприємства, може бути складання договорів на 100% попередню оплату, тоді питання курсових різниць можна уникнути.

Одним з методів зменшення негативного впливу коливань валютних курсів є хеджування валютних ризиків. Суть цього методу полягає у перенесенні частково або повністю ризику від одного підприємства на інше, які вступають між собою в договірні відносини. Реалізація цього методу проходить через заключення форвардних договорів, які включають в себе умови нівелювання курсових різниць у межах підприємства, за рахунок купівлі-продажу валюти за курсом вказаним в договорі. Цей метод усуває невизначеність щодо валютних курсів у майбутньому. Окрім форварду, можна застосовувати опціон, який надає право придбати або продати валюту за заздалегідь зафіксованою ціною. Хеджування є надійним методом стабілізування діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Активне провадження зовнішньоекономічної діяльності, призводить до виникнення курсових різниць. Для правильного ведення обліку та відображення у звітності результатів їх впливу на становище підприємства, воно повинно визначити в обліковій політиці усі нюанси обліку різниць, аби уникнути "підводних каменів" під час складання звітності.

Якщо суб'єкт господарювання зацікавлений у залученні іноземних інвестицій, розширенні своєї зовнішньоекономічної діяльності, то застосування міжнародних стандартів надає підприємству автономність у виборі підходів до ведення обліку. Звітність за міжнародними стандартами є більш інформативною для іноземного користувача та може бути зіставлена із звітністю інших зарубіжних компаній.

Для формування цілісного враження щодо впливу курсових різниць на статті фінансової звітності, обліковій службі підприємства необхідно передусім визначитись з характером виникнення курсових різниць та методом їх відображення у звітності (за кожною операцією, або накопиченням впродовж звітного періоду). Оскільки в податковій звітності немає необхідності висвітлення наслідків курсових різниць з деталізуванням відповідно характеру виникнення, тому немає підстав для пропозицій щодо розширення звітності, адже внаслідок цього тільки збільшується вірогідність помилки та подальших наслідків.

Однак задля повноти наданої інформації для кінцевих користувачів, ми рекомендуємо в розділі 5 Приміток до річної фінансової звітності, додати додаткові статті до рядку 600 з наведенням інформації відповідно до джерел походження курсових різниць від не операційної діяльності. Такі нововведення нададуть змогу користувачам облікової інформації оцінити наслідки впливу коливань курсових різниць та прийняти відповідні управлінські рішення, виходячи із результатів діяльності підприємства.

У разі правильного управління підприємством, керівництво зацікавлене у мінімізації впливу коливань валютних курсів та оптимізації податкового навантаження. В такому разі, підприємствам слід переглядати свою договірну політику, а саме: прагнути складати договори з умовою повної одноразової передплати, також ефективною політикою є хеджування валютних ризиків, що значною мірою полегшить вплив курсових різниць на діяльність підприємства.

Література:

1. Сумарний обсяг імпорту та експорту у розрізі товарних позицій за кодами УКТЗЕД URL: <http://sfs.gov.ua/ms/fl1> (дата звернення 29.01.2020).
2. Чередник Т. Вплив змін валютних курсів в міжнародній системі обліку / Т.Чередник // Відкрита Міжнародна інтернет-конференція "МСФЗ: дослідження, наука, практика, імплементація" URL: <http://konf.am-sfo.com.ua/vpliv-zmin-valyutnix-kursiv-v-mizhnarodnij-sistemi-obliku-msbo-21/> (дата звернення 29.01.2020).
3. Положення стандарт бухгалтерського обліку 21 "Вплив змін валютних курсів" Наказ Міністерства фінансів України №193 від 10.08.2000р. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00> (дата звернення 29.01.2020).
4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 21 "Вплив зміни валютних курсів" URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_022 (дата звернення 29.01.2020).
5. Демчук Т.П. Облік валютних різниць на підприємстві при здійсненні операцій з іноземною валютою / Т.П. Демчук // Вісник Чернівецького торговельно економічного інституту. Економічні науки. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2009_4_42 (дата звернення 29.01.2020).
6. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: Навч. посібник. — 3-тє вид., перероб. і доп. — К.: КНЕУ, 2000. — 578 с.
7. Помуляєва В.М. Курсові різниці облік та відображення у звітності URL: http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/1897/1/Pomulieva_Distinctic_differences.pdf (дата звернення 29.01.2020).
8. Про Примітки до річної фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.2000 р. № 201 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0904-00> (дата звернення 29.01.2020).

References:

1. State Fiscal Service of Ukraine (2020), "The total volume of imports and exports by section of commodity items according to the codes of UKTZED", available at: <http://sfs.gov.ua/ms/fl1> (Accessed 29 Jan 2020).
2. Cherednyk, T. (2016), "The impact of changes in exchange rates in the international accounting system", Vidkryta Mizhnarodna internet-konferentsiia "MSFZ: doslidzhennia, nauka, praktyka, implementatsiia" [Open International internet conference IFRS: research, science, practice, implementation], available at: <http://konf.am-sfo.com.ua/vpliv-zmin-valyutnix-kursiv-v-mizhnarodnij-sistemi-obliku-msbo-21/> (Accessed 29 Jan 2020).
3. Ministry of Finance of Ukraine (2000), "The order "Accounting Standard 21 "The impact of changes in exchange rates", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00> (Accessed 29 Jan 2020).
4. Ministry of Finance of Ukraine (2012), "The international order "Accounting Standard 21 "The impact of changes in exchange rates", available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_022 (Accessed 29 Jan 2020).
5. Demchuk, T. P. (2009), "Accounting for foreign exchange differences in an enterprise when conducting foreign exchange transactions", Visnyk Chernivets'koho torhovel'no-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky, [Online], vol. 4, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2009_4_42 (Accessed 29 Jan 2020)
6. Sopko, V. V. (2000), Bukhgalters'kyj oblik [Accounting], 3rd ed, KNEU Kyiv, Ukraine.
7. Pomulieva V. M. (2013) "Exchange differences in accounting and reporting", available at: http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/1897/1/Pomulieva_Distinctic_differences.pdf (Accessed 29 Jan 2020).
8. Ministry of Finance of Ukraine (2000), "About Notes to the Annual Financial Statements Order of the Ministry of Finance of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0904-00> (Accessed 29 Jan 2020).

Стаття надійшла до редакції 27.02.2020 р.